

Otázky a odpovědi – Jakého trestného činu se mohou dopustit řidiči s právem přednostní jízdy?

Příchodem nového trestního zákoníku č. 40/2009 Sb., jenž nabyl účinnosti od 1.1. 2010 a nahradil trestní zákon 140/1961 Sb. přinesl některé změny. Ty se týkají i řidičů a v oblasti trestných činů, jichž se mohou nejčastěji dopustit, přibyly nové skutkové podstaty, konkrétně §147 Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti a §148 Ublížení na zdraví. Další oblast je vymezena zejména zajímavými pojmy, jenž s nimi souvisí.

§ 148

Ublížení na zdraví z nedbalosti

(1) Kdo jinému z nedbalosti ublíží na zdraví tím, že poruší důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Kdo z nedbalosti způsobí ublížení na zdraví nejméně dvou osob proto, že hrubě porušil zákony o ochraně životního prostředí nebo zákony o bezpečnosti práce nebo dopravy anebo hygienické zákony, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

§ 147

Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti

(1) Kdo jinému z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona.

(3) Kdo z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob proto, že hrubě porušil zákony o ochraně životního prostředí nebo zákony o bezpečnosti práce nebo dopravy anebo hygienické zákony, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let.

Pro pochopení výše uvedených ustanovení je nutno objasnit některé důležité pojmy začněme například „ublížením na zdraví“, který pro účely trestního zákoníku znamená poruchu zdraví, znesnadňující obvyklý způsob života. Důležité je, aby se nejednalo pouze o krátkodobé omezení, v praxi je používána orientačně doba přibližně 7 dnů. Tato doba je důležitá pro určení zda se jedná o trestný čin, pokud doba neschopnosti přesáhne výše uvedených sedm dnů, avšak to není jediné kritérium, dalším je například bolestivost, provedení lékařského zákroku, operace. Pro naplnění této skutkové podstaty nepostačují například drobné oděrky,

jednorázové ošetření či krátkodobá nevolnost. Pokud tyto atributy pro kvalifikaci skutku jako trestného činu nejsou naplněny bude skutek kvalifikován jako přestupek proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu dle § 22 odst.1. písm. h) zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích., za který správní orgán uloží pokutu od 25 000 do 50 000 Kč a zákaz činnosti od jednoho roku do dvou let. Ublížení na zdraví z nedbalosti za podmínky neporušení důležité povinnosti, tedy případy kdy ji osobě zákon neukládá, může zakládat odpovědnost za přestupek proti občanskému soužití podle §49 přestupkového zákona. V případě kvalifikace skutku jako trestného činu hrozí řidiči dle §148 odst. 1 trestního zákoníku trest odnětí svobody až na jeden rok nebo zákaz činnosti..

Dalším termínem zasluhujícím pozornost je „důležitá povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona“. Touto terminologií je zákonodárcem rozuměna povinnost, která je důležitá a upravena právním předpisem, například zákonem o silničním provozu. Za tyto „důležité povinnosti“ je příkladmo považováno řízení automobilu pod vlivem alkoholu, nepřiměřeně rychlá jízda, zejména v zatáčce kde vozidlo vyjede do protisměru, předjíždění v místech kde je to zakázáno, couvání v nepřehledném místě bez náležitě poučené osoby, závady na technickém stavu vozidla, zejména na brzdách o nichž řidič ví atp.

Řidiči vozidel s právem přednostní jízdy nejsou povinni dodržovat taxativně vyjmenovaná zákonná ustanovení zákona č. 361/2000 Sb. o podmínkách provozu na pozemních komunikacích, avšak za podmínky, že mají zapnutá výstražná světelná a případně i zvuková zařízení.. To je však neopravňuje k „bezohledné jízdě“ ba právě naopak musí dbát potřebné opatrnosti a to i tím, že sledují reakce ostatních řidičů zda vnímají tyto signály a respektují je, právě tato povinnost může být pro řidiče zásadní při hodnocení jeho trestní odpovědnosti.

Zákonodárce v §148 odst.2) jasně dává najevo zájem společnosti na ochraně zdraví nejen v souvislosti s hrubým porušením předpisů o životním prostředí, ale i s dopravou. Důležitý je v tomto případě pojem „hrubé porušení“, kterým je myšleno zejména porušení více předpisů. Například zákona č. 17/1992 o životním prostředí, zákona č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích, vyhlášky 341/2002 Sb. o schvalování technické způsobilosti a o technických podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích apod.

Dalším zajímavým pojmem je „těžká újma na zdraví“ uvedená v §147 odst. 1), v platném a současnosti účinném trestním zákoně ji upravuje § 89 odst. 7, podmínkou je způsobení vážné poruchy na zdraví nebo vážného onemocnění. Zákon taxativně vymezuje tyto podmínky, kterými jsou zmrzačení, ztráta nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti, ochromení údu, ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí, poškození důležitého orgánu, zohydění, vyvolání potratu nebo usmrcení plodu, mučivé útrapy, nebo delší dobu trvající porucha zdraví. Podle §122 nového trestního zákoníku účinného od 1.1. 2009 se tyto podmínky neliší, avšak nově je definováno ublížení na zdraví, kterým se rozumí takový stav záležející v poruše zdraví nebo jiném onemocnění, který porušením normálních tělesných duševních funkcí znesnadňuje, nikoli jen po krátkou dobu, obvyklý způsob života poškozeného a který vyžaduje lékařského ošetření. Delší dobou trvající porucha zdraví se rozumí doba cca šesti týdnů, otázkou zůstává pojem“nikoli jen po krátkou dobu“, k němuž bude potřeba podat příslušný výklad.

Doufám, že takto koncipovaná odpověď na Váš dotaz je dostatečně srozumitelná a vnese trochu světla do této, tak často diskutované otázky.